

FIATALKORÚAK VÉDELME ANGLIÁBAN

AZ A HATALMAS ÁRAMLAT, amely a múlt század végén Amerikából Európába átjött, és amelynek célja volt, hogy züllött és bűnöző fiatalok javítása, illetve megmentése az eddigitől eltérő módon biztosíttassák, élénk visszhangra talált egész Európában. Amerikában látták be először, hogy a fiatalok a felnőttekkel együtt a letartóztatási intézetben teljesen elromlanak és végleg elzülnek. Szükséges volt tehát őket azoktól elkülöníteni és szükség volt speciálisan képzett bírákra, akik különleges módszerrel és eszközökkel lesznek hivatva őket megjavítani. Ez a megállapítás és a fiatalok növekedő kriminalitása indította az európai államokat arra, hogy az amerikai példát követve, a fiatalok bűnözését különleges bírói eljárásban és kezelésben részesítsék.

Az ötödik nemzetközi büntetőjogi és börtönügyi kongresszus Budapesten 1905. évben az államok figyelmébe ajánlotta a külön fiatalok bíróságának szervezését, illetve felállítását és az amerikai Probation-rendszer átvételét; a washingtoni kongresszus pedig 1910. évben egyhangúlag nemmel válaszolt arra a kérdésre, vajjon a fiatalok bűnözők ugyanolyan eljárás alá vonassanak-e, mint a felnőttek. A fiatalok bírósága iránti fokozottabb érdeklődést az 1911. évi párizsi nemzetközi kongresszus keltette föl, amelyen kizárólag ezt a kérdést tárgyalták. Ugyanakkor, de még inkább a világháború után, csaknem minden állam tett már törvényes intézkedéseket abból a célból, hogy a fiatalok bíróságai felállíttassanak. Ha nem is állítottak fel külön bíróságok, a büntető törvényszékek keretében külön bírák jelöltettek ki, akik mint a „fiatalok bírái“, egyes országokban mint „gyermekbírák“ járnak el a kiskorú bűnözők ügyeiben.

Azok közül az államok közül, amelyek Európában leghamarabb állították fel a fiatalok bíróságát, Anglia vezet.

Az 1908. évi Children Act állapítja meg, hogy Londonban és Anglia nagyobb városaiban a felnőtt bűnözőktől gondosan elkülönítve, fiatalok bíróságát kell felállítani, amely a 16 éven aluli kiskorúak ügyeiben jár el, ha a kiskorú erkölcsi vagy társadalmi védelemre szorul, gyilkosság vagy szándékos emberölés és néhány egyéb igen súlyos büntetett kivételével, valamely büntetett vagy vétséget követett el. Ugyanez a bíróság intézkedik a 16 éven aluliak örökbe-fogadási és gyámsági ügyeiben. Londonban hivatásos bíró elnöklete alatt két esküdt, egyéb helyeken egyedül három esküdt bíraskodik.

Az esküdtek egyike nő. Az előzetes eljárás, környeztanulmányozás, vizsgálat, nyomozás teljesen megegyezik a mi 1913. évi VII. törvényünk idevonatkozó rendelkezésével. A bíróság csak igen ritka esetekben szab ki fogházbüntetést. Egyéb esetekben próbára bocsátást, más környezetbe helyezést rendel, nevelőotthonba vagy javítóintézetbe utal, pénzbüntetést szab ki, ideiglenes őrizetbentartást mond ki, végül megvesszőzésre is ítélni a kiskorút. A bíróság ezenkívül a törvényes képviselőtől kauciót is követelhet.

Az elmúlt évben életbelépett Children and Young Persons Act kiegészítette és javította az 1908-as törvényt, nemcsak annyiban, hogy a korhatárt 17. évig felemelte és több új anyagi és alaki jogszabályt alkotott, de pontosan meghatározta a régi és az újabban létesített különféle javítóintézetek, nevelőotthonok, menhelyek stb. szervezetét is. Talán még fontosabbak azok a rendelkezések, amelyeket az új törvény a megelőzés és a züllés veszélyének kitett kiskorúak érdekében tartalmaz.

Az új törvény első része a kiskorúakkal való kegyetlen bánásmód és az ő erkölcsi és testi veszélyeztetésük megakadályozását célzó intézkedésekről szól.

Vétséget követ el a 16 éven felüli személy, ha 16 éven aluli gondozottjának szándékosan szenvedést vagy sértést okoz. A törvény azonban kivéti a büntetés alól azt, akinek törvényes joga van a kiskorút megfenyíteni. Ugyancsak büntetés éri azt a szülőt vagy gondviselőt, aki 17 éven aluli gyermekétől vagy gondviseltjétől megtagadja a megfelelő táplálkozást, ruházkodást vagy lakást, vagy ha erre képtelen, ezt az illetékes hatóságtól nem kéri.

Ha a 16 éven felüli személy 3 éven aluli gyermekkel részegen fekszik ágyba és a gyermek a felnőtt gondatlansága miatt az ágyban megfullad, szigorúan büntetettik.

Vétséget követ el, aki a 16 éven aluli gondjaira bízott leány elcsábítását vagy prostituálását előmozdítja, támogatja, vagy a már elcsábított vagy prostituált leánynak megengedi, hogy valamely közismerten erkölcstelen személlyel barátkozzék vagy ennél állást vállaljon. Ugyancsak vétséget követ el, aki a felügyeletére bízott 4—6 éves gyermeknek megengedi, hogy bordélyházban lakjék vagy oda belépjen.

Aki 16 éven aluli gyermeket magával koldulni visz, vagy a gondjaira bízott gyermeknek koldulását vagy alamizsna elfogadását megengedi, büntetendő, valamint az is, aki nyilvánosan énekel vagy árul és más, kikölcsonzott gyermeket visz magával abból a célból, hogy ily módon alamizsnát kapjon.

Megbüntetik a szeszes ital kimérésére jogosított bártulajdonost, ha 14 éven aluli gyermeket enged helyiségébe.

Tilos 16 éven aluli kiskorúnak dohányt vagy cigarettapapírt kiszolgáltatni, akár saját maga, akár más részére. A bíróságnak joga van beszüntetni valamely dohányautomata működését, ha bizonyítást nyert, hogy azt 16 éven aluliak többször használták.

A rendőr vagy nyilvános kert őre jogosítva van a 16 éven aluli kiskorú dohányt vagy cigarettapapírját elkobozni, ha ilyen fiataloknál nyilvános helyen dohányzáson tetten ér.

Vétséget követ el a zálogkölcsonzó, aki x6 éven aluli gyermektől bármit zálogba vesz, még akkor is, ha a zálogba adást a kiskorú más megbízásából ajánlja fel.

Ugyancsak büntetendő a zsbárus vagy vaskereskedő, aki régi, tört fémeket vagy gépkatrészt vásárol 16 éven aluli egyéntől, akár sajátját, akár megbízásból másét kínálja az eladó.

Aki 5 éven felüli gyermekkel szokásosan vándorol és ezáltal megakadályozza, hogy a gyermek kielégítő elemi oktatást nyerjen, vétséget követ el. A rendőr külön felhatalmazás nélkül bekísérheti a hatósághoz azt a gyermeket, akit egy vándorló magával visz, ha alapos oka van feltételezni, hogy a vándor valamely vétséget követett el.

Vétséget követ el a 16 éven felüli személy, ha 7 éven aluli gondozóját megfelelő óvintézkedés elmulasztásával oly helyiségbe engedi, ahol nyílt rostélytűz ég és a gyermek a tűz folytán égési sebeket szenved.

Aki valamely épületben, amely gyermekek szórakozóhelyéül szolgál, az előírt különös biztonsági rendszabályokat szigorúan be nem tartja, fenyítendő.

A törvény második része a gyermekmunkát szabályozza. E szerint nem alkalmazhatók a 12 éven aluli gyermekek, kivéve szüleiknél vagy gondnokuknál és csak a mezőgazdasági vagy kertészeti munkában. 14 éven aluliak nem dolgozhatnak naponként 2 óránál hosszabb ideig. Dolgozniok nem szabad ezeknek sem az iskolai órák befejezése előtt, sem általában reggel 6 óra előtt vagy este 8 óra után. Ezenkívül semmi olyan munkával nem bízhatók meg, amelynek súlyossága esetleg valamely hátrányt okozhat nekik.

A helyi hatóságokat a törvény feljogosítja, hogy lokális hatású rendeleteket bocsáthassanak ki a 18 éven aluli kiskorúak munkabá-helyezésének, illetve munkavállalásának korlátozását illetőleg.

Az utcai árusítás 16 éven aluliaknak tilos, de a helyi hatóságok kivételesen megengedhetik, hogy az ilyen kiskorú, szüleinek, ha ezek utcai árusok, segídkezzenek. A helyi hatóságok az utcai árusítást 18 éven aluli egyéneknek is megtilthatják, illetőleg ezek ilyen irányú tevékenységét megfelelően korlátozhatják.

M éven aluli gyermek nem léphet fel mulatókban, színházakban és egyéb szórakozó nyilvános helyen külön engedély nélkül.

Vétséget követ el, aki 16 éven aluli kiskorút, mint szereplőt, oly előadásra szerződtet, amely a kiskorú életét vagy testi épségét veszélyezteti. Ugyancsak vétséget követ el a szülő vagy felügyelő is, aki a fellépést ilyen körülmények közt megengedi.

Büntetéssel sújtják, aki 18 éven aluli kiskorút a hatóság engedélye nélkül külföldre küld vagy külföldi utazást megenged abból a célból, hogy ott fizetésért fellépjen.

A törvény harmadik része a 17 éven aluli kiskorúak büntetőjogi és perrendi védelméről szól. A fiatalkorúakat a leggondosabban kell különválasztani a felnőttektől a fogházakban vagy a bírósági vagy rendőrségi tárgyalásokon. Fiatalkorú nem lehet jelen rendes bírósági tárgyaláson, csak akkor, ha mint tanút hallgatják ki. A bíróság zárt tárgyalást rendelhet el, ha a kiskorút tanúképpen hallgatja ki. Az angol bíróság zsengekorú (Child of Tender Years) gyermeket is kihallgat tanúképpen, még akkor is, ha az eskü lényegét nem érti, de az „igazmondás kötelességének tudatában“ van. Az ilyen vallomás azonban a vádlott terhére csak akkor szolgál bizonyítékul, ha az más körülmény által is megerősített. A szándékosan hamis vallomástétel ebben az esetben is büntetés alá esik. Ha orvosi bizonyítvánnyal igazolást nyer, hogy valamely fiatalkorú sértett megjelenése a bíróság előtt annak életét vagy egészségét komolyan veszélyeztetheti, a bíróság megengedheti, hogy a fiatalkorú vallomását a tárgyaláson kívül, tanuk előtt írásban tegye meg. A fiatalkorúak bírósága lehetőleg a felnőttek bíróságától különálló épületben tartja tárgyalásait, amelyeken a hivatalos személyeken és a megidézettekén kívül csak a sajtó képviselői és azok lehetnek jelen, akik erre a bíróságtól külön engedélyt kaptak. Sajtó útján a fiatalkorú nevét, lakhelyét, iskolájának nevét, fényképét, sőt a személyazonosságra mutató más ténykörülményt sem szabad közölni.

Nyolc éven aluli gyermeket bűnvádi eljárás alá vonni nem lehet.

17 éven aluli fiatalkorú fegyházbüntetéssel nem sújtható. Halálbüntetésre 18 éven aluli kiskorú nem ítéltető.

A fiatalkorúak bírósága intézkedik akkor, ha a 17 éven aluli fiatalkorúnak nincsenek szülei vagy gondviselője, vagy ezek képtelenek őt gondozni, vagy nem törődnek vele, vagy ha rossz környezetbe került, vagy erkölcsi züllés veszélyének van kitéve, vagy ellenőrzés nélkül van, csavarog, koldul vagy alamizsnát fogad el, nincs állandó lakhelye, vagy látható életfenntartási eszközök nélkül él. A törvény ezeket a fiatalkorúakat „gondozásra és védelemre szorulóknak („Need of Care or Protection“) nevezi. Ugyanezen kategóriába tartoznak a törvény szerint azok a fiatalkorúak, akiknek személye ellen valamely vétséget követtek el, akik oly környezetben élnek, amelyben oly személy is él, aki valamely gyermek vagy fiatalkorú személye ellen bűncselekményt követett el, vagy végül, ha ebben a környezetben egy olyan egyén él, aki ugyanezen környezet egy másik tagja ellen valamely szemérem elleni bűncselekményt követett el.

Ha valamely hivatalos személy ilyen esetekben jelentést tesz, a fiatalkorúak bírósága vagy intézetbe helyezést rendel, vagy felhívja a szülőt vagy gondviselőt, hogy a fiatalkorú felett nagyobb felügyeletet gyakoroljon, vagy más személy gondjaira bízza őt, vagy hivatalos pártfogó tisztviselő felügyelete alá helyezi. Minden szülőnek vagy gondviselőnek joga van gyermekét vagy gondviseltjét a fiatalkorúak bírójához állítani, ha igazolja, hogy nem képes kellő felügyeletet gyakorolni felette. Ugyanez a joga van a szegényügyi hivatalnak, ha a gondozás alá helyezett fiatalkorú fékezhetlenné vált.

Súlyt helyez a törvény arra, hogy a bírósági pártfogó tisztviselő vagy az az „alkalmas személy“, akinek gondjaira a fiatalkorút bízta, védencét ne csak látogassa, de tanácsokkal ellássa, őt támogassa és szükség esetén megfelelő munkába is helyezze. A kijelölt pártfogó vagy alkalmas más személy ugyanolyan jogokkal bír és köteleességekkel tartozik védence irányában, mint a törvényes képviselő. Ha a védő szükségesnek látja, védencét bármikor a fiatalkorúak bírósága elé állíthatja, amely őt vagy intézetbe utalhatja, vagy más személy gondjaira bízhatja.

Ha a fiatalkorúak bírósága valamely fiatalkorú intézeti nevelését elrendeli, figyelembe veszi annak vallási viszonyait is és ehhez képest intézkedik, hogy a megfelelő intézetbe kerüljön.

Hatásos lehet a gyakorlatban a törvény ama rendelkezése, amely szerint, ha a fiatalkorú valamely bűncselekményt elkövetett, a szülő vagy gondnok óvadék adására kötelezhető, ami arra szolgál, hogy a fiatalkorú jövőbeni jó magaviseletét biztosítsák. Ha 14 éven aluli gyermek követ el valamely bűncselekményt, amely miatt pénzbüntetés szabható ki, vagy kártérítés és költségek állapíthatók meg, a bíróság egyéb jogai mellett még azt is elrendelheti, hogy a gyermek szülője vagy gondnoka fizessen, feltéve, hogy ezek megtalálhatók és a bíróság nem győződött meg arról, hogy nem az ő hanyagságuk volt az oka annak, hogy a bűncselekményt a gyermek elkövette.

Az Új TÖRVÉNY az igazságügyi intézményekről is szól.

17 éven aluli fiatalkorú csak akkor utalható fogházba, ha a fiatalkorúak bírósága ítéletileg megállapítja, hogy annyira fegyelmezetlen

vagy züllött, hogy másutt el nem helyezhető. A fiatalkorú foglyok a felnőtt fogházra ítéeltől a legszigorúbban vannak elválasztva. A fogházban, ahol a 17—21 éves nem teljes korúak is fogház vagy fegyházbüntetésüket töltik, különös gondot fordítanak testi és szellemi nevelésükre, valamint hivatásszerű kiképzésük, illetve foglalkoztatásukra. A minisztérium jogosítva van bizonyos esetekben a fiatalkorúak fogházában büntetésüket töltő 21 éven aluli kiskorúakat valamely Borstal-intézetbe áthelyezni.

A magyar javítóintézeteknek Angliában az ú. n. Borstal-intézetek felelnek meg, amelyeket még az 1908-as törvény értelmében szerveztek. Ide kerülnek és pedig átlag három évre azok a 16—21 éves fiatalkorúak, akik valamely bűncselekményt követtek el, vagy valamely államilag jogosított kényszer-nevelőintézetből szöktek meg. Angliában hat fiú és egy leány Borstal-intézet áll fenn. A fiú-intézetek több különálló épületből állanak, amelyekben átlag 60—70 növendék van elhelyezve. Egy teljes intézet 400 növendéket fogadhat be összesen. Ezzel szemben a leányintézet csak egy épületből áll és befogadási képessége száz személy. A Borstal-intézetek személyzetét a fogházak alkalmas felügyelői közül választják ki. Ezek alkalmaztatásuk előtt tanfolyamot végeznek. A fiúintézetek személyzete, a gazdasági felügyelő kivételével, férfiakból, a leányintézeté, a portás és háziszolga kivételével, természetesen nőkből áll. A felügyelők közt, akik állami tisztviselők nyugdíjigénnyel, egyetemi végzettségű is van. A Borstal-intézetbe utalt fiatalkorú fiúk elosztóállomása Londonban van, ahol minden növendék előzetes orvosi vizsgálat alá vésztetik és róla mindeme kiterjedő jellemrajz és környezet tanulmány készül. Az így nyert adatok alapján kerülnek a növendékek a megfelelő intézetbe életkoruk, romlottságuk foka, értelmi visszamaradottságuk stb. figyelembevételével. Gondot fordítanak az intézetekben a speciális orvosi felügyeletre és kezelésre. A leányintézetben ezt orvosnő végzi. Minden intézetben van külön tornaterem és szabad játszótér, sőt több helyen még úszómedence is. Esténként szabadon foglalkozhatnak vagy játszhatnak a növendékek. A sétákra csoportonként mennek, de a már hosszabb ideig az intézetben tartózkodó, jó magaviseletű növendékek egyedül is kimehetnek, sőt az egyik intézet vezetősége azt is megengedi, hogy a növendékek hetenként egyszer felügyelet nélkül a szomszéd városba ránduljanak. A nevelés célja az erkölcsi, értelmi és testi fejlődés biztosítása, a hivatásszerű kiképzés, a személyes felelősségérzet és önuralom fokozása a lehető legnagyobb bizalom előlegezése által. Nagy súlyt helyeznek a vallásoktatásra. Büntetést csak akkor alkalmaznak, ha a kedvezmények visszavonása eredményre nem vezetett. Súlyosabb esetben magánzárkát, táplálék-megszorítást, sőt testi fenyítéket is alkalmaznak, amelyet a leányoknál ujjakra való ütéssel hajtanak végre. Az iskolai oktatás nem az elméleti ismeretek halmozására helyezi a súlyt, hanem arra törekszik, hogy a növendékbe a munka szeretetét oltsa be és a természet, művészet, irodalom és zene iránti érdeklődésüket felkeltse. Minden intézetből van elemi és továbbképző iskola, megfelelő könyvtárral. Az újonnan érkezett növendék először takarít és a szükséges házi munkákat

végzi, azután nehezebb külső munkára fogják. A növendék hivatás-szerű kiképzésére ezek után kerül a sor. Kertészet, gazdaság, szakács-ság, szabóság, cipészet és egyéb ipari ágakban nyerhet oktatást a növendék. Mindezek kiválasztása a növendék hajlamától és a szülők óhajától függ, de az intézet figyelemmel van arra is, hogy elbocsátása után a fiatalok hol fog letelepedni és milyenek ott a munka- és kereseti viszonyok. A leányok rendszeren a háztartásban és kertészetben nyernek kiképzést, de a különösen tehetségeseket más foglalkozási ágra is kitanítják. Az intézeti növendékek jó magaviseletükhöz és szorgalmukhoz képest zsebpénzt kapnak, amelyet a kintinban költ-hetnek el. Kísérletképpen bevezették egy-két intézetben a csoport-onkénti, kollektív jutalmazási rendszert. A Borstal-intézetek kapui nappal nyitva vannak és a növendékek sem a munka, sem az üdülés idején soha sincsenek bezárva. Aki a bizalomra méltónak mutatkozik, egész nap szabadon járhat-kelhet, sőt megbízást kaphat kisebb növen-dékcsoporthoz kísérésére sétákon, engedélyt nyerhet, hogy a városban valamely továbbképző tanfolyamot látogasson vagy templomba me-hessen. A növendékeket úgy szüleik, mint barátjaik meglátogathatják. A családfők évenként egyszer egy hétre kiviszik növendékeiket a tengerre vagy sátorozni valamely erdőbe. A bíróság a fiataloktól minimálisan két, maximálisan három évre utalhatja a Borstal-inté-zetbe. Az intézet vezetősége azonban, ha „meg van győződve arról, hogy észszerűen előrelátható, hogy a fiatalok nem fog többé bün-cselekményt elkövetni, továbbá hasznos és munkás életet fog foly-tatni“, a fiúknál hat-, a leányoknál háromhavi intézeti tartózkodás után a növendéket feltételesen szabadlábra helyezheti, természetesen megfelelő felügyelet mellett. A felügyeletet, mely hosszú ideig tart, a fiúk részére a félhivatalos Borstal Egyesület, a leányok részére pedig az Aylesbury After-Care Egyesület gyakorolja számos önkéntes munkatárs segítségével. E szervezetek költségeit részben az állam, részben a közadakozás fedezi. Az önkéntes munkatársak képzésüket az egyesület viseli. A Borstal Egyesület működését valamely fiatal-korú érdekében már akkor kezdi meg, amikor a fiatalok az intézetbe kerülnek. Megbízottját elküldi a szülőkhöz és utána az intézetbe a növen-dékhez, akivel a jövőjét megbeszéli. Amikor a növendék az intézetet elhagyja, ellátják ruhával, cipővel és fehérneművel és Londonba viszik a központi Borstal-irodába, amely ha vidéki a fiú, az illetőségi helyén működő munkatárshoz utasítja. Ha a fiatalok feltételes szabadlábra helyezése alatt nem jól viseli magát és barátságos intel-mek után sem javul meg, a legszigorúbb Borstal-intézetbe szállítják, ahol legalább egy évig kell őt visszatartani. A leánynövendékek hasonló elbánásban részesülnek és ha visszaesnek, intézetük szigorí-tott osztályán helyeztetnek el.

A kényszernevelés a Borstal-intézeteken kívül az ú. n. „A p p r o - ved School“-ban is foganatosítható. Ezek államilag elismert, illetve jogosított nevelőintézetek, amelyekben az elhagyott, erkölcsi veszélynek kitétt, elhanyagolt nevelésű, fegyelmezhetetlen és vétséget elkövetett 10—17 éves fiatalok helyezhetők. A fiatalok bírósá-ga maximálisan három, minimálisan egy évre utalhatja ide a 17

éven aluli fiatalok. Kivételes esetekben 10 éven aluli gyermek is beutalható. Ezeket az intézeteket gyakran a helyi hatóságok vagy magánosok tartják fenn, de működésüket az állam ellenőrzi. A beutalt fiatalok tartási költségeit az a község viseli, amelynek kötelekébe a beutalt tartozik; de a fiatalok bírósága esetenként kötelezheti a törvényes képviselőt, hogy e költségekhez hozzájáruljon. Az intézetek vallások és földrajzi helyek szerint vannak elosztva. Külön osztályra kerülnek az értelmileg visszamaradtak vagy testi betegek, külön intézetbe a gyengeelméjűek. Legtöbb intézet csupán egy épületből áll és ritkán egytípusú. A mezőgazdasági intézetek taníthatnak pl. molnárpart, sőt drótnélküli távirászatot is. A leányintézetekben egyes növendékek a háztartáson kívül kereskedelmi tanfolyamot is végezhetnek. A fiúintézetek átlag 100—50, a leányintézetek 50—80 növendéket nevelnek. Belső szervezetük azonos a Borstal-intézetek rendjével. Az intézetekből végleg vagy kísérletileg kihelyezett növendékek természetesen hosszabb ideig felügyelet alá kerülnek.

Az államilag jogosított, illetve elismert otthonokba, „H o s t e l s“, azok a 16—21 éves korúak kerülnek, akik feltételes szabadságra bocsátottak. Hat hónapig köteles a kiskorú ebben az otthonban lakni, amely idő alatt munkára kijár. Ez az intézmény megfelel a belga és hollandi félszabadságos otthonnak. A „Hostel“-eket magánszervezetek tartják fenn, de községelyben is részesülnek. A beutaltak tartási díját részben az illetékes község, részben az állam fedezi.

A magánotthonok: árvaházak, gyermekotthonok, menhelyek nagyrészt közadakozásból létesültek és kiadásait is a közjótékonyosság fedezi. A fiatalok bírósága a törvényes képviselővel történt „barátságos megbeszélés“ alapján ide is beutalhat fiatalokat, akik a Hostelektől eltérőleg munkára nem járnak ki, hanem állandóan az otthonokban tartózkodnak.

Az állam valamennyi államilag jóváhagyott intézmény működését ellenőrzi és amennyiben az ellen kifogása van, a jóváhagyást visszavonja.

Az ISMERTETETT angol törvény sok olyan üdvös rendelkezést tartalmaz, melynek átvétele célszerű volna. Így különösen fontos lenne a jelenleg minden oldalról sürgetett fokozottabb családvédelem érdekében a tartási köteleességeket szándékosan megszegő törvényes képviselők büntetőjogi üldözése. Figyelmet kellene fordítani nálunk is a zálogkölcsonzók, zsidóbarátok és ócskavaskereskedőkre olyan értelemben, mint ezt az angol törvény teszi és a vonatkozó tiltó rendelkezést az ékszerészekre is ki kellene terjeszteni. A gyermekmunka szabályozása és fokozottabb ellenőrzése szintén megszívlelésre méltó. A magyar 1913. évi VII. t.-c. VI. fejezete ugyan nagyjában megfelel az angol törvény „Need of Care or Protection“ cím alá vont eseteinek, de a magyar bírónak a törvény nem biztosít olyan széles jogkört a kiskorú elhelyezése tekintetében, mint az angol. Azt a fiatalok, aki bár fékezhetetlen sőt züllött, de bűncselekményt nem követett el, kényszernevelés alá nem vonhatjuk, noha a fékezhetetlen vagy züllött,

sőt züllés veszélyének kitett kiskorú megmentése és főleg további romlásának és bűnözésének megakadályozása sokszor más módon el nem érhető. Az óvadék adása és a szülő megbüntetése, ha a gyermek az ő hanyagsága folytán követ el bűncselekményt, igen hatásos intézkedések.

Kontinentális szemmel nézve kifogásolni lehet, hogy míg a legtöbb törvényhozás újabban a büntethetőség legalsó határát a betöltött 14-ik évre emelte fel, Anglia ezt a 8. életévben állapítja meg, viszont azt is, hogy a fiatakorúak bíróságának hatáskörébe tartozó kiskorúak legfelsőbb korhatárát nem az általánosan elfogadott 18-ik, hanem csak a 17-ik év betöltéséhez kötötte. Az immár majdnem minden államban tiltott testi fenyték alkalmazását az intézetekben az új törvény a Lordok Házának kívánságára fenntartotta, noha ezt Angliában tekintélyes erők, így a nemrég elhunyt kiváló londoni elnök, Clark Hall, határozottan elleneztek és rosszalták. Meg kell jegyezni, hogy ennek tényleges alkalmazása évről-évre csökken. Az 1913. évben még 2079 esetben, 1931. évben már csak 139 esetben fogatosítottak ilyen büntetést. Végül feltűnhet, hogy Angliában a fiatakorúak ügyeit az egy londoni elnök kivételével mindenütt esküdtek, tehát laikus bírák intézik, amikor ma majdnem mindenütt a fiatakorúak bírától nemcsak jogi ismereteket, de alapos pedagógiai, lélektani és szociológiai tudást is követelnek.

Ami az intézeti kérdést illeti, szegény hazánk csak sóvárogva tekinthet a gazdag Angliára, ahol a fiatakorúak átalakítására és megjavítására oly bőven áll rendelkezésre a legkülönfélébb intézmény. Ez a sóvárgás annál fájdalmasabb, minél jobban meg vagyunk győződve arról, mennyire szükség van a 12 éven aluli, züllés veszélyének kitett, züllött vagy bűnöző gyermekek részére felállítandó otthonokra, valamint olyan intézetekre, ahol a tudóveszes, nem normális, psychopat és súlyosan degenerált bűnöző és züllött fiatakorúakat kellőre gondozni és nevelni.

A veszélyeztetett, züllött és bűnöző kiskorúak megmentésének, átalakításának sikere három tényezőtől függ: a jó bírótól, a jó törvénytől és a jó intézményektől. Az angol törvény legfőképp azért jó, mert tág teret nyit a prevenciónak és nem köti meg a bíró kezét az intézkedések megválogatásánál. Az intézmények sokasága, gazdagsága a legnagyobb és legkülönfélébb igényeket is kielégítheti. Ha az angol nép ki tudja választani azokat a laikus bírákat és nevelőket, akik alkalmasak arra, hogy a reájuk ruházott széleskörű hatalommal nehéz és teljes odaadást igénylő munkájukat elvégezzék, — ami tekintettel az angol hagyományos common sense-re várható — a Children and Young Persons Act üdvös rendelkezései valóban eredményre fognak vezetni.